

Nr 5.

Ankom till Riksdagens kansli den 20 maj 1910 kl. 7 e. m.

Särskilda utskottets nr 1 memorial nr 5 i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtanden nr 1 och 3 med anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition nr 85 med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m., dels Kungl. Maj:ts proposition nr 163 med förslag till ekklesiastik boställsordning, dels ock väckta motioner i ämnena.

Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 85 hafva till Riksdagens pröfning framlagts förslag till lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför, till lag om reglering af prästerskapets aflöning, till lag om emeritlöner för präster, till lag om kyrkofond samt till grunder för ändringar i lagstiftningen om ekklesiastika boställsskogar.

Med anledning af berörda proposition och i ämnet inom Riksdagen väckta motioner har utskottet — som vid propositionens behandling jämväl tagit i öfvervägande ett af herr *F. Söderbergh* i motion nr 255 inom Andra kammaren väckt yrkande därom att propositionen med de ändringar, som tilläfvventyrs kunde befinnas nödiga, måtte af Riksdagen antagas allenast under förutsättning att ett i motionen framlagdt förslag till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster samtidigt blefve antaget — i utlåtande nr 1 hemställt,

att Riksdagen

1:o) under förutsättning att Riksdagen för sin del antog ej mindre de af utskottet i utlåtandet under B) och D) upptagna lagförslagen än äfven det af herr *F. Söderbergh* i motion nr 255 framlagda förslaget till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster, måtte — i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför samt med afslag å herr *P. Nilssons* i Bonarp motion nr 252 — för sin del antaga det i utlåtandet under A) upptagna förslaget till lag om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför;

2:o) under förutsättning att Riksdagen för sin del antog ej mindre de af utskottet i utlåtandet under A) och D) upptagna lagförslagen än äfven det af herr *F. Söderbergh* i motion nr 255 framlagda förslaget till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster, måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning icke kunnat oförändradt bifallas — i anledning af Kungl. Maj:ts omförmälda förslag samt med afslag å herrar *C. H. Björcks* och *S. Clasons* motion nr 69, herr *D. Perssons* i Tällberg motion nr 241 och herr *J. Byströms* motion nr 258 äfvensom af herr *O. Jonssons* motion nr 71 och herr *J. Ericssons* i Vallsta motion nr 256, i hvad de afse förevarande ärende — för sin del antaga det i utlåtandet under B) upptagna förslaget till lag om reglering af prästerskapets aflöning;

3:o) under förutsättning att Riksdagen för sin del antog de af utskottet i utlåtandet under A), B) och D) upptagna lagförslagen, måtte, med förklaring att Kungl. Maj:ts förslag till lag om emeritlöner för präster icke kunnat oförändradt bifallas — i anledning af Kungl. Maj:ts omförmälda förslag samt med afslag å herrar *C. H. Björcks* och *S. Clasons* motion nr 70 — för sin del antaga det i utlåtandet under C) upptagna förslaget till lag om emeritlöner för präster;

4:o) under förutsättning att Riksdagen för sin del antog ej mindre de af utskottet i utlåtandet under A), B) och E) upptagna lagförslagen och förslaget till grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar, än äfven det af herr *F. Söderbergh* i motion nr 255 framlagda förslaget till lag angående tillsättning af prästerliga tjänster, måtte, med förklaring att Kungl. Maj:ts förslag till lag om kyrkofond icke kunnat oförändradt bifallas — i anledning af såväl Kungl. Maj:ts omförmälda förslag som herr *D. Perssons* i Tällberg motion nr 242 men med afslag å herr *O. Jonssons* motion nr 71 och herr *J. Ericssons* i Vallsta motion

nr 256, i hvad de afse förevarande ärende — ör sin del antaga det i utlåntandet under D) upptagna förslaget till lag om kyrkofond; samt

5:o) under förutsättning att Riksdagen för sin del antoge de af utskottet i utlåntandet under A), B) och D) upptagna lagförslagen, måtte, med förklarande att det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar icke kunnat oförändradt bifallas — i anledning af Kungl. Maj:ts omförmälda förslag samt med afslag å herr *J. Ericssons* i Vallsta motion nr 257 — för sin del antaga det i utlåntandet under E) upptagna förslaget till grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar.

Enligt utskottets förslag skulle 3 §, 4 §, 5 §, 6 §, 11 § 3 mom. samt 14 § 1 och 3 mom. i den i punkten 2:o) omförmälda *lag om reglering af prästerskapets aflöning* erhålla följande lydelse:

3 §.

Lön för kyrkoherde och komminister delas i grundbelopp och fyllnadsbelopp.

Grundbelopp skall utgöra:

för *kyrkoherde* 4,000 kronor och för *komminister* 2,500 kronor.

Fyllnadsbelopp beräknas:

för *kyrkoherde*

efter pastoratets *folkmängd* med 30 kronor för hvarje fullt 100-tal personer öfver 1,000 till och med 3,000 och med 40 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 100-tal personer, dock att härvid *folkmängd* i församling, där komminister på eget ansvar under pastors tillsyn sköter kyrkbokföringen, icke medräknas; samt

efter pastoratets *areal* i land med 50 kronor för hvarje fullt 100-tal kvadratkilometer till och med 1,000 och med 100 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock ej för mer än tillhoppa 10,000 kvadratkilometer;

för *komminister*

efter *folkmängd* i den eller de församlingar, för hvilka komministern är anställd, med 15 kronor för hvarje fullt 100-tal personer öfver 1,000; samt

efter pastoratets *areal* i land — med iakttagande att, där flera komministrar finnas, beloppet beräknas för dem alla tillsammans till lika fördelning mellan dem — med 50 kronor för hvarje fullt 100-tal kvadratkilometer till och med 1,000 och med 100 kronor för hvarje öfver-

skjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock ej för mer än tillhoppa 10,000 kvadratkilometer.

Vid lönebeloppens fastställande skola senast tillgängliga officiella uppgifter angående folkmängd och areal följas.

4 §.

Skulle med hänsyn till särskilda förhållanden — såsom synnerligen höga lefnadskostnader i orten eller prästerskapet åliggande skyldighet att duplicera eller med tjänstens skötande förenad synnerlig besvärlighet eller för prästerskapet eljest ökade utgifter — lönebelopp, som blifvit med tillämpning af förut omförmälda grunder beräknadt, finnas allt för ringa, må vid löneregleringens fastställande, där Konungen så pröfvar skäligt, sådant lönebelopp förhöjas för kyrkoherdebeställning med högst 1,000 kronor och för komministersbeställning med högst 750 kronor; dock att ersättning för skyldighet att duplicera ej må utgå med högre belopp än 600 kronor för duplikation hvarje predikodag och 300 kronor för duplikation hvarannan predikodag.

Därest åter på grund af särskilda omständigheter det efter nämnda grunder beräknade lönebeloppet skulle finnas i förhållande till det med tjänsten förenade arbete allt för högt, må detsamma vid löneregleringens fastställande minskas, dock ej med mer än 500 kronor för kyrkoherdebeställning och 250 kronor för komministersbeställning.

5 §.

Lön må ej, utom i de fall, som i 4 § andra stycket samt 7, 8 och 9 §§ omförmälas, fastställas till lägre belopp än 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister.

För domprost vare lägsta lön 8,000 kronor. För domprost i Uppsala, Lund och Göteborg äfvensom för kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm skall lönen utgöra 10,000 kronor.

Högsta lönebelopp vare 10,000 kronor.

6 §.

Präst, som under minst tio år innehaft och med godt vitsord bestridt ordinarie befattning inom sin grad, äge att, där lönen, utom i de fall, som i 8 och 9 §§ omförmälas, blifvit enligt denna lag fastställd till lägre belopp än 4,500 kronor för kyrkoherde och 3,000 kronor för kom-

minister, ur kyrkofonden, jämlikt därom af Konungen meddelade föreskrifter, utfå ålderstillägg, så afpassadt, att lönen jämte ålderstillägget uppgår till nämnda belopp, dock med iakttagande, att ålderstillägget icke i något fall må öfverstiga 500 kronor.

11 §.

3. Ersättning för skjuts för resor i tjänsteärenden skall, i den mån sådant prövas erforderligt, till vederbörande tjänstinnehafvare utgå ur kyrkofonden med belopp, som af Konungen, i enlighet med de i orten rådande förhållanden, vid löneregleringens fastställande bestämmes. Berörda ersättning må icke i något fall öfverstiga 250 kronor årligen.

14 §.

1. Bostad och vivre skola tillhandahållas adjunkt af den präst, till hvilkens biträde han är anställd eller hvilkens tjänst han uppehåller, eller, då tjänsten är ledig, af den som åtnjuter de med densamma förenade inkomster.

Lag samma vare i fråga om skjuts i tjänsteärenden; dock beträffande adjunkt, som är anställd såsom biträde hos annan präst, endast i afseende å tjänsteresor, som tjänstinnehafvaren åt honom anförtror.

---

3. Finner Konungen, vid fastställandet af lönereglering, att bibehållande eller inrättande af komministerstjänst inom pastoratet icke erfordras, men att arbetet därstädes dock kräfver, att ordinarie tjänstinnehafvare erhåller stadigvarande biträde af adjunkt, skall ersättning för bostad och vivre äfvensom adjunktsarfvode åt sådan adjunkt af pastoratet med de i 11 § 1 mom. omförmälda aflöningsmedel gäldas i enahanda ordning, som om lön till kyrkoherde och komminister är stadgad.

I den i punkten 3:o) omnämnda lag om emeritilöner för präster skulle enligt utskottets förslag 2 § erhålla följande lydelse:

»För ordinarie tjänstinnehafvare skall emeritilön motsvara åttio procent af hans lön, beräknad till det belopp, hvartill densamma bestämts vid lönereglering, fastställd på grund af lagen om reglering af prästerskapets aflöning, eller, om sådan lönereglering med afseende å tjänstinnehafvaren icke vunnit tillämpning, till det belopp, efter hvilket afgift till prästerskapets änke- och pupillkassa senast utgått. Ej må dylik emeritilön understiga tretusen tvåhundra kronor för kyrkoherde och tvåtusen

kronor för komminister, ej heller öfverstiga fyratusen kronor för kyrkoherde och tvåtusent femhundra kronor för komminister; och skall, där vid uträkning efter ofvan angifna grund emeritilönen ej uppgår till jämnt tiotal kronor, densamma höjas till närmast högre tiotal.

För extraordinarie präst skall emeritilön utgöra ettusen femhundra kronor.»

För 8 § 1 mom. i den i punkten 4:o) omförmälda *lag om kyrkofond* har utskottet föreslagit följande lydelse:

»1. Varder genom lönereglering, som skall tillämpas omedelbart efter det lönereglering, fastställd på grund af förordningen den 11 juli 1862 eller förordningen den 1 november 1872, upphört att gälla, aflöning för kyrkoherde- eller komministerstjänst bestämd till afsevärdt mindre belopp än det, som under närmast föregående fem år i medeltal utgått för tjänsten, må präst, som, när denna lag utfärdas, minst fem år innehaft och vid tiden för den nya löneregleringens tillämpning fortfarande innehar dylik tjänst, kunna, där icke hans tjänsteverksamhet blifvit i motsvarande mån inskränkt, för den tid han vid samma tjänst kvarstår eller för vissa år däraf, erhålla skäligen löneförbättring, att såsom särskildt tillskott utgå från kyrkofonden, såvida han hos Konungen därom gör ansökning och Konungen finner kyrkofondens tillgångar sådant medgifva.»

I afgifna reservationer hafva herrar Kristensson och Bergman hemställt att 3 och 5 §§ i *lagen om reglering af prästerskapets aflöning* skulle erhålla följande lydelse:

3 §.

Lön för kyrkoherde och komminister delas i grundbelopp och fyllnadsbelopp.

Grundbelopp skall utgöra:

för *kyrkoherde* 3,500 kronor och för *komminister* 2,000 kronor.

Fyllnadsbelopp beräknas:

för *kyrkoherde*

efter pastoratets *folkmängd* och *areal* i land sålunda, att invånarantalet och antalet kvadratkilometer sammanslås till ett tal, hvarå beräknas tillägg till grundlönen med 30 kronor för hvarje fullt 100-tal utöfver 1,000, dock med iakttagande dels att i nämnda sammanlagda tal icke må inräknas folkmängd i församling, där komminister på eget ansvar under

pastors tillsyn sköter kyrkobokföringen, dels att i talet må ingå högst 10,000 kvadratkilometer, och dels att detsamma ej i något fall må öfverstiga 21,000;

för *komminister*

efter folkmängden i den eller de församlingar, för hvilka komministern är anställd, äfvensom pastoratets *areal* i land sålunda, att invånarantalet och antalet kvadratkilometer sammanslås till ett tal, hvarå beräknas tillägg till grundlönen med 15 kronor för hvarje fullt 100-tal utöfver 1,000; dock med iakttagande dels att, där i ett pastorat flera komministrar finnas, i nämnda sammanlagda tal icke må ingå större antal kvadratkilometer än som på enhvar af komministrarna belöper efter förhållandet mellan antalet komministrar och antalet kvadratkilometer, dels att i talet må ingå högst 10,000 kvadratkilometer, och dels att detsamma ej i något fall må öfverstiga 21,000.

Vid lönebeloppens fastställande skola senast tillgängliga officiella uppgifter angående folkmängd och areal följas.

5 §.

Lön må ej, utom i de fall, som i 4 § andra stycket samt 7, 8 och 9 §§ omförmälas, fastställas till lägre belopp än 3,500 kronor för kyrkoherde och 2,000 kronor för komminister.

För domprost vare lägsta lön 8,000 kronor. För domprost i Uppsala, Lund och Göteborg äfvensom för kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm skall lönen utgöra 10,000 kronor.

Högsta lönebelopp vare för komminister 5,000 kronor, för kyrkoherde 8,000 kronor och för domprost 10,000 kronor.

Beträffande 4 § i samma lag hafva herrar grefve Hans Wachtmeister, Ekman, Hammarskjöld, Sörensson, Lorentz Petersson, Asker, Tonning och Cedercrantz i afgifven reservation ansett, att orden »högst 1,000 kronor» borde utbytas mot »högst 1,500 kronor».

I afseende å 6 § i löneregleringslagen hade herrar C. H. Björck och S. Clason i ofvanberörda motion, nr 69, föreslagit att till paragrafen skulle göras följande tillägg: »I lönebeloppet skall i dessa fall icke inräknas det lönstillägg, som enligt 4 § kan hafva tillagts tjänsten.»

Enligt Kungl. Maj:ts förslag har 11 § 3 mom. samma lag följande lydelse:

»3. Fri skjuts för resa till allmän gudstjänst äfvensom till kyrkostämmor samt kyrko- och skolrådssammanträden skall, då väglängden uppgår till minst två kilometer, beredas vederbörande tjänst innehafvare sålunda, att förbehåll därom göres vid lönebeställes utarrendering. Möter hinder härför, åligger det pastoratet att för skjuts, som nu är nämnd, till tjänst innehafvaren utgifva ersättning med belopp, som af Kungl. Maj:t i enlighet med de i orten rådande förhållanden bestämmas och af kyrkorådet med de i 1 mom. omnämnda aflöningsmedel gäldas i enahanda ordning som om lön är stadgadt.

Bidrag till bestridande af kostnaden för skjuts i andra tjänsteärenden skall, i den mån sådant prövas erforderligt, ur kyrkofonden utgå med belopp, som Kungl. Maj:t vid löneredningens fastställande bestämmer.»

Kungl. Maj:ts förslag till lydelse af 14 § i löneredningslagen skiljer sig från utskottets förslag därutinnan, att i 1 mom. första stycket orden »i andra än de i 11 § 3 mom. första stycket afsedda tjänsteärenden» förekomma i stället för orden »i tjänsteärenden», att däruti ej återfinnes 3 momentet af utskottets förslag, att dess 3 mom. erhållit nummer 4 i utskottets förslag, samt att såsom ett mom. 4 förekommer följande, af utskottet uteslutna stycke, nämligen:

»4. Fri skjuts i tjänsteärenden, som i 11 § 3 mom. första stycket afses, beredes adjunkt på enahanda sätt, som där beträffande ordinarie tjänst innehafvare är stadgadt.»

Beträffande 2 § i *lagen om emeritlöner för präster* hafva i afgifven reservation herrar grefve Hans Wachtmeister, Ekman, Hammarskjöld, Sörensson, Lorentz Petersson, Asker, Tonning och Cedercrantz ansett emeritlöns belopp i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra bestämmas till högst 4,800 kronor.

Slutligen hafva i afseende å 8 § 1 mom. i *lagen om kyrkofond* herrar Söderbergh, Jansson i Djursåtra, Persson i Tällberg, Nilsson i Skärhus, Byström, Forssell och Juhlin i afgifven reservation hemställt, att nämnda mom. måtte utgå och de båda återstående momenten rubriceras med resp. 1 och 2.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hafva kamrarna — efter att till en början hafva beslutat dels att ett antagande af författningsförslagen skulle ske under förutsättning att kamrarna fattade sammanstäm-

mande beslut rörande ej mindre de i hvar och en af punkterna 1:o), 2:o), 3:o), 4:o) och 5:o) af utskottets hemställan i förevarande utlåtande omförmälda förslag än äfven utskottets utlåtande nr 3 i anledning af Kungl. Maj:ts proposition nr 163 med förslag till ecklesiastik boställsordning m. m., dels ock att, för den händelse ett eller flera af författningsförslagen komme att i vissa delar återremitteras, utskottet lämnades öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de delar, som blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämkningar som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunde föranledas — så till vida stannat i skiljaktiga beslut, att *Första kammaren* dels antagit det förslag som innefattas i den af grefve Hans Wachtmeister m. fl. afgifna reservationen rörande 4 § i lagen om reglering af prästerskapets aflöning, dels godkänt 6 § i nämnda lag med det i herrar Björcks och Clasons ofvanberörda motion föreslagna tillägget, dels godkänt 11 § 3 mom. samt 14 § i samma lag med deras lydelse enligt Kungl. Maj:ts förslag, dels ock godkänt Kungl. Maj:ts förslag till lydelse af 2 § i lagen om emeritlöner för präster, hvaremot *Andra kammaren* — som i fråga om 22 § första stycket i löneregringslagen vidtagit den rättelse att efter orden »kyrkoherdar och komministrar» inskjutits orden »äfvensom adjunkter, om hvilka i 14 § 3 mom. sägs» — bifallit de reservationer, som afgifvits af herrar Kristensson och Bergman beträffande 3 och 5 §§ i samma lag och af herr Söderbergh m. fl. i fråga om 8 § 1 mom. i lagen om kyrkofond.

Kamrarnas beslut skilja sig alltså från hvarandra i följande afseenden:

Grundbeloppet i lönerna skall utgöra, enligt *Första kammarens* beslut för kyrkoherde 4,000 kronor och för komminister 2,500 kronor, men jämlikt *Andra kammarens* beslut resp. 3,500 kronor och 2,000 kronor (3 § löneregringslagen).

Beträffande det i lönerna ingående fyllnadsbeloppet har *Andra kammaren*, jämte det enligt kammarens beslut invånarantalet och antalet kvadratkilometer skola för fyllnadsbeloppets beräkning sammanslås till ett tal, fastställt en sådan löneskala, att lönetillökningen fortgår i jämn stegring med ett och samma fyllnadsbelopp för hvarje 100-tal af nämnda tal, hvaremot *Första kammaren*, som beslutat särskildt fyllnadsbelopp efter folkmängd och särskildt efter areal, tillämpat olika skalor så till vida, att det kyrkoherde efter folkmängd tillkommande fyllnadsbeloppet satts något högre för hvarje 100-tal invånare utöfver 3,000, men fyllnadsbeloppet efter areal beräknats afsevärdt lägre, sedan arealen öfverskridit en gräns af 1,000

kvadratkilometer. Det efter folkmängd utgående fyllnadsbeloppet är enligt båda besluten till en början till siffran lika, nämligen för kyrkoherde 30 kronor och för komminister 15 kronor för hvarje fullt 100-tal, men enligt Första kammarens beslut något högre, eller 40 kronor för hvarje fullt 100-tal, när det skall utgå till kyrkoherde för folkmängd, som öfverstiger 3,000 personer. Det efter areal utgående fyllnadsbeloppet åter — hvilket enligt Första kammarens beslut utgår med lika belopp till kyrkoherde och komminister, men enligt Andra kammarens med dubbelt högre belopp i det förra än i det senare fallet — beräknas enligt Första kammarens beslut för de mindre arealerna till ett högre, men för arealerna öfver 1,000 kvadratkilometer, så vidt kyrkoherde angår, till ett lägre belopp — nämligen 50 kronor för hvarje fullt 100-tal kvadratkilometer till och med 1,000 och med 100 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 500-tal, detta senare motsvarande 20 kronor för hvarje fullt 100-tal — än enligt Andra kammarens beslut, som fastställer detta fyllnadsbelopp till 30 kronor för kyrkoherde och 15 kronor för komminister, allt för hvarje fullt 100-tal (3 § lönereglingslagen).

Den löneförhöjning, som med hänsyn till särskilda förhållanden må medgifvas kyrkoherde, kan enligt Första kammarens beslut uppgå till 1,500 kronor, men är genom Andra kammarens beslut begränsadt till högst 1,000 kronor (4 § lönereglingslagen).

Minimilönen har — vissa undantagsfall oberäknade — fastställts, af Första kammaren till 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister men af Andra kammaren till resp. 3,500 kronor och 2,000 kronor (5 § lönereglingslagen).

Såsom en konsekvens följer, att lönen i nyssberörda undantagsfall kan komma att nedgå, enligt Första kammarens beslut till 3,500 kronor för kyrkoherde och 2,000 kronor för komminister, men enligt Andra kammarens beslut till resp. 3,000 kronor och 1,750 kronor.

Maximilönen är af Första kammaren bestämd till 10,000 kronor, men af Andra kammaren till 5,000 kronor för komminister, 8,000 kronor för kyrkoherde och 10,000 kronor för domprost (5 § lönereglingslagen).

Enligt Första kammarens beslut skall, i olikhet mot hvad Andra kammaren beslutat, vid afgörande af frågan huruvida och med hvilket belopp ålderstillägg må utgå, det lönetillägg, som enligt 4 § kan hafva tillagts tjänsten, icke inräknas i lönebeloppet (6 § lönereglingslagen).

Skjutsfrågan har jämlikt Första kammarens beslut ordnats sålunda, att i vissa fall fri skjuts skall beredas tjänstinnehafvaren genom förbehåll

därom vid löneboställes utarrendering eller, om hinder möter, härför lämnas ersättning, som, på närmare angifvet sätt bestämd, i första hand utgår af pastoratet, samt att åter i andra fall på visst sätt bestämdt bidrag till bestridande af kostnaden för skjuts anvisas ur kyrkofonden, hvaremot enligt Andra kammarens beslut ersättning för skjuts för resor i tjänsteärenden skall, i den mån sådant pröfvas erforderligt, utgå ur kyrkofonden med belopp, som i närmare angifven ordning fastställas, men ej må öfverstiga 250 kronor (11 § 3 mom. samt 14 § löneregleringslagen).

Första kammaren har utslutit den af utskottet såsom mom. 3 i 14 § af löneregleringslagen införda bestämmelsen i fråga om ständigt adjunkt.

Under det att Andra kammaren begränsat emeritilönernas belopp till högst 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister, kunna desamma enligt Första kammarens beslut uppgå till 4,800 kronor för såväl kyrkoherde som komminister (2 § emeritilönslagen).

Andra kammaren har utslutit men Första kammaren bibehållit bestämmelsen därom att tjänstinnehafvare, som genom ny lönereglering får lönen bestämd till afsevärdt mindre belopp än det som förut utgått för tjänsten, skulle kunna under närmare angifna förutsättningar erhålla skälig löneförbättring att såsom särskildt tillskott utgå från kyrkofonden (8 § 1 mom. kyrkofondslagen).

Vidare har Kungl. Maj:t genom proposition nr 163 föreslagit Riksdagen att antaga ett vid propositionen fogadt förslag till ecklesiastik boställsordning.

I utlåtande nr 3 i anledning af berörda proposition och i ämnet väckt motion har utskottet hemställt, att Riksdagen — under förutsättning att Riksdagen för sin del antog det af utskottet i utlåtandet nr 1 tillstyrkta förslaget till lag om reglering af prästerskapets aflöning — måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till ecklesiastik boställsordning icke kunnat oförändradt antagas, i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition, men med afslag å herr J. E. Cervins motion, nr 305, för sin del antaga ett af utskottet i vissa delar omarbetadt förslag till sådan boställsordning.

Enligt berörda förslag hade 19 § följande lydelse:

»Löneboställen skola upplåtas på arrende i enlighet med särskilda föreskrifter, som meddelas af Konungen.

I fråga om arrende, som nu sagts, skall hvad här nedan i denna

boställsordning stadgas lända till efterrättelse. I de delar, hvarom boställsordningen ej innehåller bestämmelser, tillämpas allmän lag och nämnda särskilda föreskrifter.»

I Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag förekom mellan paragrafens ofvan återgifna stycken ett stycke af följande lydelse:

»Företrädesrätt att öfvertaga arrende af löneboställe tillkommer, på sätt i sagda föreskrifter närmare bestämmes, innehafvare af prästgård i fråga om det boställe, hvarå prästgården är belägen; dock med skyldighet för honom eller hans rättsinnehafvare, därest prästgården före arrendetidens slut afträdes, att nästa fardag därefter frånträda arrendet.»

Af utskottet tillhandakomna protokollsutdrag inhämtas, att kamrarna — hvilka till en början beslutat att, därest en eller annan del af boställsordningen återremitterades, utskottet lämnades öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de delar, som blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunde föränledas, och som vidare antagit författningsförslaget under förutsättning att kamrarna genom sammanstående beslut rörande utskottets utlåtande nr 1 antoge lag om reglering af prästerskapets aflöning — stannat i skiljaktiga beslut därutinnan, att Andra kammaren godkänt utskottets förslag oförändradt, under det att Första kammaren antagit 19 § enligt dess lydelse i Kungl. Maj:ts förslag.

Kamrarnas beslut, i hvad de afse ecklesiastika boställsordningen, skilja sig alltså från hvarandra så till vida, att Första kammaren återinfört det af utskottet utslutna stadgandet om prästgårdsinnehafvares företrädesrätt till öfvertagande af arrende af löneboställe, därå prästgården är belägen.

* * *

Såsom af det ofvanstående framgår, har utskottet i särskilda utlåtanden yttrat sig, i nr 1 angående reglering af prästerskapets aflöning och därmed sammanhängande frågor samt i nr 3 beträffande förslaget till ecklesiastik boställsordning.

Då det nu åligger utskottet att söka sammanjämka kamrarnas olika meningar i afseende å de frågor, som af utskottet behandlats i förenämnda utlåtanden, har utskottet ansett att för sådant ändamål och med hänsyn jämväl till dessa frågor inbördes samband alla frågorna böra i ett sammanhang skärskådas och i ärendet afgifvas allenast ett betänkande.

Hvad då angår själfva saken, har utskottet ansett att en sammanjämknings lämpligen bör ske så, att Andra kammaren biträder Första kammarens beslut att godkänna utskottets i betänkandet nr 1 framlagda förslag till lydelse af dels 3 § i lagen om reglering af prästerskapets aflöning, hvilken paragraf innehåller de allmänna grunderna för beräkning af de ordinarie prästernas — kyrkoherdars och komministrars — löner, dels ock 5 § i samma lag, i hvad angår prästernas minimilön, samt att Första kammaren, med frånträdande af sina beslut rörande ej mindre lönereglerningslagens 4 § angående storleken af det belopp, hvarmed kyrkoherdes lön må med hänsyn till särskilda förhållanden förhöjas, 5 § i hvad angår maximibeloppet af prästernas lön, 6 § angående sättet för ålderstilläggs beräknande, 11 § 3 mom. angående skjutsfrågans ordnande och 14 § angående såväl sistnämnda fråga som beträffande ständig adjunkt, än äfven kyrkofondslagens 8 § angående löneförbättring för tjänstinnehafvare, som genom ny löneroglering får lönen bestämd till afsevärdt mindre belopp än det som förut utgått för tjänsten, samt boställsordningens 19 §, så vidt angår optionsrätt till öfvertagande af arrende af löneboställe, biträder hvad Andra kammaren därutinnan beslutat, därvid Första kammaren äfven lär böra antaga den af Andra kammaren beslutade rättelsen i 22 § i lönerogleringslagen; hvarjämte utskottet hemställer att kamrarna, med jämknings hvar af sitt beslut i fråga om 2 § i lagen om emeritilöner för präster, måtte antaga Kungl. Maj:ts förslag till lydelse af nämnda paragraf med den ändring att emeritilöns maximibelopp bestämmas till 4,500 kronor.

I 5 § tredje stycket i lönerogleringslagen har utskottet vidtagit en redaktionsändring.

På grund af det anförda får alltså utskottet — med erinran att kamrarna, under förutsättning att kamrarna fattade sammanstående beslut rörande de i de särskilda punkterna i utskottets utlåtande nr 1 omförmälda förslag, för sin del sammanstående antagit det i herr Söderberghs ofvan omförmälda motion framlagda förslaget till lag om tillsättning af prästerliga tjänster — i ändamål af sammanjämknings hemställa,

*Utskottets
hemställa.*

att kamrarna, hvardera med frånträdande af sina beslut, så vidt de äro stridande mot här nedan omförmälda förslag, ville för sin del antaga samma förslag,

hvarje förslag under förutsättning att jämväl de öfriga af Riksdagen godkännas, nämligen:

A) L A G

om indragning till statsverket och afskrifning af prästerskapets tionde samt om ersättning därför.

Enligt dess lydelse i utskottets utlåtande nr 1.

B) L A G

om reglering af prästerskapets aflöning.

3, 4, 5, 6, 11, 14 och 22 §§ enligt efterföljande lydelse, öfriga paragrafer enligt deras lydelse i utskottets utlåtande nr 1.

3 §.

Lön för kyrkoherde och komminister delas i grundbelopp och fyllnadsbelopp.

Grundbelopp skall utgöra:

för *kyrkoherde* 4,000 kronor och för *komminister* 2,500 kronor.

Fyllnadsbelopp beräknas:

för *kyrkoherde*

efter pastoratets *folkmängd* med 30 kronor för hvarje fullt 100-tal personer öfver 1,000 till och med 3,000 och med 40 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 100-tal personer, dock att härvid folkmängd i församling, där komminister på eget ansvar under pastors tillsyn sköter kyrkbokföringen, icke medräknas; samt

efter pastoratets *areal* i land med 50 kronor för hvarje fullt 100-tal kvadratkilometer till och med 1,000 och med 100 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock ej för mer än tillhoppa 10,000 kvadratkilometer;

för *komminister*

efter *folkmängd* i den eller de församlingar, för hvilka komministern är anställd, med 15 kronor för hvarje fullt 100-tal personer öfver 1,000; samt efter pastoratets *areal* i land — med iakttagande att, där flera komministrar finnas, beloppet beräknas för dem alla tillsammans till lika fördelning mellan dem — med 50 kronor för hvarje fullt 100-tal kvadratkilometer till och med 1,000 och med 100 kronor för hvarje öfverskjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock ej för mer än tillhoppa 10,000 kvadratkilometer.

Vid lönebeloppens fastställande skola senast tillgängliga officiella uppgifter angående folkmängd och areal följas.

4 §.

Skulle med hänsyn till särskilda förhållanden — såsom synnerligen höga lefnadskostnader i orten eller prästerskapet åliggande skyldighet att duplicera eller med tjänstens skötande förenad synnerlig besvärlighet eller för prästerskapet eljest ökade utgifter — lönebelopp, som blifvit med tillämpning af förut omförmälda grunder beräknadt, finnas allt för ringa, må vid löneregleringens fastställande, där Konungen så pröfvar skäligt, sådant lönebelopp förhöjas för kyrkoherdebeställning med högst 1,000 kronor och för komministersbeställning med högst 750 kronor; dock att ersättning för skyldighet att duplicera ej må utgå med högre belopp än 600 kronor för duplikation hvarje predikodag och 300 kronor för duplikation hvarannan predikodag.

Därest åter på grund af särskilda omständigheter det efter nämnda grunder beräknade lönebeloppet skulle finnas i förhållande till det med tjänsten förenade arbete allt för högt, må detsamma vid löneregleringens fastställande minskas, dock ej med mer än 500 kronor för kyrkoherdebeställning och 250 kronor för komministersbeställning.

5 §.

Lön må ej, utom i de fall, som i 4 § andra stycket samt 7, 8 och 9 §§ omförmälas, fastställas till lägre belopp än 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister.

För domprost vare lägsta lön 8,000 kronor. För domprost i Uppsala, Lund och Göteborg äfvensom för kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm skall lönen utgöra 10,000 kronor.

Högsta lönebelopp vare för domprost 10,000 kronor, för kyrkoherde, utom i fall, som i andra stycket här ofvan nämnts, 8,000 kronor samt för komminister 5,000 kronor.

6 §.

Präst, som under minst tio år innehaft och med godt vitsord bestridt ordinarie befattning inom sin grad, äge att, där lönen, utom i de fall, som i 8 och 9 §§ omförmälas, blifvit enligt denna lag fastställd till lägre belopp än 4,500 kronor för kyrkoherde och 3,000 kronor för komminister, ur kyrkofonden, jämlikt därom af Konungen meddelade föreskrifter, utfå ålderstillägg, så afpassadt, att lönen jämte ålderstillägget uppgår till nämnda belopp, dock med iakttagande, att ålderstillägget icke i något fall må öfverstiga 500 kronor.

11 §.

1. Lön till kyrkoherde och komminister skall medelst prästerskapet i pastoratet anslagna aflöningsstillgångar äfvensom församlingsafgifter, på sätt i 19 § sägs, af pastoratet gäldas och af vederbörande kyrkoråd kvartalsvis utbetalas.

2. Fri bostad skall beredas kyrkoherde och komminister genom upplåtelse till honom af prästgård, hvarom i ecklesiastik boställsordning sägs.

Finner Konungen på grund af särskilda omständigheter hinder möta mot dylik upplåtelse, åligger det pastoratet att till vederbörande tjänstnehafvare, där icke bostad, hvarmed tjänstnehafvaren åtnöjes, eljest af pastoratet beredes honom, gälda hyresersättning med belopp, som af Konungen med hänsyn till de i orten rådande förhållanden pröfvas skäligt.

3. Ersättning för skjuts för resor i tjänsteärenden skall, i den mån sådant pröfvas erforderligt, till vederbörande tjänstnehafvare utgå ur kyrkofonden med belopp, som af Konungen, i enlighet med de i orten rådande förhållanden, vid löneregleringens fastställande bestämmas. Berörda ersättning må icke i något fall öfverstiga 250 kronor årligen.

4. Ved och brännstoff till husbehof äger vederbörande tjänstnehafvare efter Konungens bestämmande, afgiftsfritt, men på egen bekostnad, bekomma å löneboställe, när tillgång därtill finnes.

14 §.

1. Bostad och vivre skola tillhandahållas adjunkt af den präst, till hvilkens biträde han är anställd eller hvilkens tjänst han uppehåller, eller,

då tjänsten är ledig, af den som åtnjuter de med densamma förenade inkomster.

Lag samma vare i fråga om skjuts i tjänsteärenden; dock beträffande adjunkt, som är anställd såsom biträde hos annan präst, endast i afseende å tjänsteresor, som tjänstinnehafvaren åt honom anförtror.

2. Adjunktsarfvode för extraordinarie präst, hvilken är anställd såsom biträde åt allenast en ordinarie tjänstinnehafvare, skall godtgöras af kyrkofonden.

Det belopp, hvarmed adjunktsarfvodet skall förhöjas i det uti 12 § förutsatta fall, att extraordinarie präst tjänstgör vid två ordinarie befattningar, skall af dem, som uppbära de med samma befattningar förenade inkomster, gäldas med hälften af vardera. Hvad sålunda stadgats skall under enahanda förutsättning tillämpas jämväl med afseende å bestridandet af kostnaderna för bostad och vivre åt den extraordinarie prästen.

3. Finner Konungen, vid fastställandet af lönereglering, att bibehållande eller inrättande af komministerstjänst inom pastoratet icke erfordras, men att arbetet därstädes dock kräfver, att ordinarie tjänstinnehafvare erhåller stadigvarande biträde af adjunkt, skall ersättning för bostad och vivre äfvensom adjunktsarfvode åt sådan adjunkt af pastoratet med de i 11 § 1 mom. omförmälda aflöningsmedel gäldas i enahanda ordning, som om lön till kyrkoherde och komminister är stadgadt.

4. Vikariearfvode skall gäldas af den, som uppbär de med den ordinarie tjänsten förenade inkomster.

5. Kostnadsersättning till adjunkt för resa till tjänstgöringsort skall bestridas af kyrkofonden.

22 §.

De i denna lag omförmälda aflöningsmedel för kyrkoherdar och komministrar äfvensom adjunkter, om hvilka i 14 § 3 mom. sägs, skola, i den mån de ej omedelbart till tjänstinnehafvare utbetalas, särskildt för sig af vederbörande kyrkoråd förvaltas och göras räntebärande.

För medlens bibehållande till afsedt ändamål är pastoratet ansvarigt; och äger domkapitlet däröfver hålla hand.

C) L A G**om emeritilöner för präster.**

2 § enligt nedanstående lydelse, öfriga paragrafer enligt deras lydelse i utskottets utlåtande nr 1.

2 §.

För ordinarie tjänstinnehafvare skall emeritilön motsvara åttio procent af hans lön, beräknad till det belopp, hvartill densamma bestämts vid löneroglering, fastställd på grund af lagen om reglering af prästerskapets aflöning, eller, om sådan löneroglering med afseende å tjänstinnehafvaren icke vunnit tillämpning, till det belopp, efter hvilket afgift till prästerskapets änke- och pupillkassa senast utgått. Ej må dylik emeritilön understiga tretusen tvåhundra kronor för kyrkoherde och tvåtusen kronor för komminister, ej heller öfverstiga fyratusen femhundra kronor; och skall, där vid uträkning efter ofvan angifna grund emeritilönen ej uppgår till jämnt tiotal kronor, densamma höjas till närmast högre tiotal.

För extraordinarie präst skall emeritilön utgöra ettusen femhundra kronor.

D) L A G**om kyrkofond.**

8 § enligt efterföljande lydelse, öfriga paragrafer enligt lydelsen i utskottets utlåtande nr 1.

8 §.

1. Så snart inom visst stift löneroglering, fastställd enligt lagen om reglering af prästerskapets aflöning, vunnit tillämpning beträffande något till samma stift hörande pastorat, skall inom stiftet anställd ordinarie präst, hvars lön utgår enligt äldre löneroglering, till kyrkofonden inbetala hvad honom åligger att för aflöning af extraordinarie präster utgifva utöfver förmånerna af bostad och vivre samt skjuts i tjänsteärenden.

2. Redan utnämnd kontraktsprost, hvilken icke åtnöjes med arfvode, som i enlighet med omförmälda lag varder för hans prostämbete fastställdt, är berättigad att från kyrkofonden uppbära aflöning efter hittills gällande grunder.

E) Grunder för ändringar i lagstiftningen om ecklesiastika boställsskogar.

Enligt dess lydelse i utskottets utlåtande nr 1.

F) Ecklesiastik boställsordning.

Enligt dess lydelse i utskottets utlåtande nr 3.

Stockholm den 20 maj 1910.

På utskottets vägnar:

HANS WACHTMEISTER.

Reservationer:

Af herr *Kristensson*.

Vid 3 § i lagen om reglering af prästerskapets aflöning:

Af herr *Byström*.
